

שְׁנָאֵמַר (ויקרא כה) וּקְרַאתֶם דְּרוֹר, וְתַגְדּוּמוֹ חֲרוּת. וְזֶהוּ צְפוֹר דְּרוֹר. שְׁהָרִי מִיּוֹם שְׁעוֹשָׂה קֶן בְּבֵית, מוֹצִיא בָּנִים, מְגוֹדְרֵי בְּבֵית חֲמִשִּׁים יָמִים, וְלֹא חֲרִיָּהֶם נִפְרָדִים אֵלּוּ מֵאֵלּוּ, וְזֶהוּ עוֹף שְׁנִקְרָא דְּרוֹר - חֲרוּת.

בֵּא וְרָאָה מָה כְּתוּב, וְקִדְשְׁתֶּם אֶת שְׁנַת הַחֲמִשִּׁים שָׁנָה וּקְרַאתֶם דְּרוֹר בְּאַרְץ. מִכָּאֵן יוֹצֵאת חֲרוּת לְכֻלָּם. וּמִפְּנֵי שְׂיֹצֵאת מִמֶּנּוּ חֲרוּת, תּוֹרָה שְׂיֹצֵאת מִמֶּנּוּ נִקְרָאת חֲרוּת. וְעַל זֶה כְּתוּב (שמות לב) חֲרוּת עַל הַלְחַת, אֵל תִּקְרָא חֲרוּת אֲלֵא חֲרוּת, וְזוֹ הַתּוֹרָה שְׁנִקְרָאת חֲרוּת, שְׁהָרִי מָה שְׂמוֹצִיא יוֹם זֶה הַעֲלִינָה נִקְרָא חֲרוּת, וְהוּא חֲרוּת שֶׁל הַכֹּל. וְזֶה הַיּוֹם הוּא חֲרוּת עֲלִינָה, מִשּׁוּם שְׂיֵשׁ חֲרוּת תַּחְתּוֹנָה וְחֲרוּת עֲלִינָה. ה"א עֲלִינָה, ה"א תַּחְתּוֹנָה. חֲרוּת עֲלִינָה. וְחֲרוּת תַּחְתּוֹנָה שְׂמֻטָּה וְיֻבַל כְּאֶחָד הֵם. שְׁנֵי מֵינֵי לַחֵם אֲכָלוּ יִשְׂרָאֵל: אֶחָד כְּאֲשֶׁר יֵצְאוּ מִמִּצְרַיִם, אֲכָלוּ מִצֶּה, לַחֵם עֲנִי. וְאֶחָד בְּמִדְבָּר, לַחֵם מִן הַשָּׁמַיִם (אֶחָד בְּפֶסֶח וְאֶחָד בְּשִׁבְעוֹת), שְׁפָתוֹב (שמות טו) הִנְנִי מִמְטִיר לָכֶם לַחֵם מִן הַשָּׁמַיִם. וְעַל זֶה קָרְבָּן שֶׁל יוֹם זֶה הוּא לַחֵם. וְעַל לַחֵם מִקְרִיבִים כָּל שְׂאֵר קִרְבָּנוֹת, שֶׁהַלַּחֵם הוּא הָעֶקֶר, שְׁפָתוֹב (ויקרא כב) וְהִקְרַבְתֶּם עַל הַלַּחֵם שְׁבַעַת כִּבְשִׁים וְגו', וְכִתוּב (שם) מִמּוֹשְׁבֹתֵיכֶם תָּבִיאוּ לַחֵם תְּנוּפָה וְגו'. שְׁזֶהוּ לַחֵם שְׁחֻכְמוֹ בּוֹ יִשְׂרָאֵל, חֻכְמָה עֲלִינָה שֶׁל הַתּוֹרָה, וְנִכְסוֹ בְּדַרְכֶּיהָ.

עֲתָה יֵשׁ לָנוּ לְהַתְּבוֹנֵן, בְּפֶסֶח יֵצְאוּ יִשְׂרָאֵל מִלַּחֵם שְׁנִקְרָא חֻמֵץ. כְּתוּב (שמות יג) וְלֹא יֵרָאֶה לָךְ חֻמֵץ, וְכִתוּב (שם יב) כִּי כָל אֲכָל מִחֻמְצָת. מָה הַטַּעַם? בְּשִׁבִיל כְּבוֹד שֶׁל הַלַּחֵם הֵהוּא הַנִּקְרָא מִצֶּה. וְעַכְשָׁו

דְּכֻלָּא קְרַאן לִיה דְּרוֹר. מָאי דְּרוֹר. חֲרוּת, כְּמָה דְּאֵת אָמַר, (ויקרא כה) וּקְרַאתֶם דְּרוֹר, וְתַגְדּוּמוֹ חֲרוּת. וְדָא אִיהוּ צְפוֹר דְּרוֹר. דְּהָא מִיּוֹמָא דְּעֵבִיד קִנְא בְּבֵיתָא אִפִּיק בְּנִין, מְדוֹרִיָּה בְּבֵיתָא חֲמִשִּׁין יוֹמִין, וְלִבְתֵּר מִתְּפָרְשָׁן אֵלִין מֵאֵלִין, וְדָא אִיהוּ עוֹפָא דְּאִקְרִי דְּרוֹר: חֲרוּת.

תָּא חֲזִי מָה כְּתִיב, וְקִדְשְׁתֶּם אֶת שְׁנַת הַחֲמִשִּׁים שָׁנָה וּקְרַאתֶם דְּרוֹר בְּאַרְץ. מִהֲכָא נִפְקָא חֲרוּת לְכֻלָּא, וּבְגִין דְּנִפְקָא מִנֵּיהּ חֲרוּת, אֲוִרֵייתָא דְּנִפְקַת מִנֵּיהּ אִקְרִי חֲרוּת. וְעַל דָּא כְּתִיב, (שמות לב) חֲרוּת עַל הַלְחַת, אֵל תִּקְרִי חֲרוּת, אֲלֵא חֲרוּת, וְדָא אֲוִרֵייתָא דְּאִתְקִרִי חֲרוּת דְּהָא מָה דְּאִפִּיק יוֹמָא דָּא עֲלָאָה, אִקְרִי חֲרוּת, וְאִיהוּ חֲרוּת דְּכֻלָּא. וְהָאִי יוֹמָא אִיהוּ חֲרוּת עֲלָאָה, בְּגִין דְּאִית חֲרוּת תַּתָּאָה, וְחֲרוּת עֲלָאָה. ה"א עֲלָאָה, ה"א תַּתָּאָה. חֲרוּת עֲלָאָה. חֲרוּת תַּתָּאָה שְׂמֻטָּה וְיֻבַל כְּאֶחָד אֵינּוּן.

תְּרִין נְהָמֵי אֲכָלוּ יִשְׂרָאֵל, חֵד, כֵּד, נְפָקוּ מִמִּצְרַיִם, אֲכָלוּ מִצֶּה, לַחֵם עוֹנִי. וְחֵד בְּמִדְבָּרָא, לַחֵם מִן הַשָּׁמַיִם. (חֵד בְּפֶסֶח וְחֵד בְּשִׁבְעוֹת) דְּכִתִּיב, (שמות טו) הִנְנִי מִמְטִיר לָכֶם לַחֵם מִן הַשָּׁמַיִם וְעַל דָּא קִרְבָּנָא דִּיּוֹמָא דָּא נְהָמָא אִיהוּ. וְעַל נְהָמָא, אִתְקִרִיבוּ כָּל שְׂאֵר קִרְבָּנֵינָן. דְּנְהָמָא אִיהוּ עֶקֶר, דְּכִתִּיב, (ויקרא כג) וְהִקְרַבְתֶּם עַל הַלַּחֵם שְׁבַעַת כִּבְשִׁים וְגו', וְכִתִּיב (ויקרא כג) מִמּוֹשְׁבֹתֵיכֶם תָּבִיאוּ לַחֵם תְּנוּפָה וְגו', דְּדָא אִיהוּ נְהָמָא דְּאִחְפִּימוֹ בֵּיהּ יִשְׂרָאֵל, חֻכְמָתָא עֲלָאָה דְּאֲוִרֵייתָא, וְעֵאלוּ בְּאַרְחָהָא.

הַשְׁתָּא אִית לָן לְאַסְתְּפָלָא, בְּפֶסֶח נִפְקוּ יִשְׂרָאֵל מִנְהָמָא דְּאִתְקִרִי חֻמֵץ, כְּתִיב, (שמות יג) וְלֹא יֵרָאֶה לָךְ חֻמֵץ, וְכִתִּיב (שמות יב) כִּי כָל אֲכָל מִחֻמְצָת (דף קפ"ג ע"ב) מָאי טַעְמָא. בְּגִין יִקְרָא דְּהֵהוּא נְהָמָא דְּאִתְקִרִי מִצֶּה. הַשְׁתָּא דְּזָכוּ

ישראל לנהמא עלאה יתיר לא יאות הנה
 לאתבטלא חמץ, ולא אתחזיא כלל. ואמאי
 קרבנא דא, חמץ הנה, דכתיב סלת תהיינה
 חמץ תאפינה. ותו, דהשתא ביומא דא
 אתבטל יצר הרע, ואורייתא דאתקרי חירו
 אשתכחת.

שזכו ישראל ללחם עליון יותר,
 לא ראוי הנה שיתבטל החמץ ולא
 יראה כלל. ומדוע קרבן זה הנה
 חמץ? שכתוב סלת תהיינה חמץ
 תאפינה. ועוד, שעתה ביום זה
 מתבטל יצר הרע, והתורה
 שנקראת חרות נמצאת.

אמא, למלפא דהנה ליה בר יחידאי, וחלש.
 יומא חד הנה תאיב למיכל, אמרו
 ייכול בריה דמלפא (ס"א מיכלא דאסוותא) אסוותא
 דא, ועד דייכול ליה, לא ישתפח מיכלא
 ומזונא אחרא בביתא. עבדו הכי. פיון דאכל
 ההוא אסוותא, אמר מפאן ולהלאה ייכול כל
 מה דאיהו תאיב, ולא יכיל לנזקא ליה.

אמא, למלפא שהיה לו בן יחידי,
 ונחלה. יום אחד הנה מתאנה
 לאכל. אמרו, יאכל בן המלפא
 (מאכל של רפואה) רפואה זו, ועד
 שיאכל אותה, לא ימצא מאכל
 ומזון אחר בבית. עשו כן. פיון
 שאכל הרפואה ההיא, אמר,
 מפאן והלאה יאכל כל מה שהוא
 מתאנה ולא יכול להזיק לו.

בך פד נפקו ישראל ממצרים, לא הוי ידעי
 עקרא ורזא דמהימנותא, אמר קדשא
 בריך הוא, יטעמון ישראל אסוותא, ועד
 דייכלון אסוותא דא, לא אתחזי להון מיכלא
 אחרא. פיון דאכלו מצה, דאיהי אסוותא
 למיעל ולמנדע ברזא דמהימנותא. אמר
 קדשא בריך הוא, מפאן ולהלאה אתחזי לון
 חמץ, וייכלון ליה, דהא לא יכיל לנזקא לון.
 ופל שפן דביומא דשבועות, אזדמן נהמא
 עלאה, דאיהו אסוותא בכלא.

בך כאשר יצאו ישראל ממצרים,
 לא היו יודעים עקר וסוד של
 האמונה. אמר הקדוש ברוך הוא:
 יטעמו ישראל רפואה, ועד
 שיאכלו רפואה זו, לא יראה להם
 מאכל אחר. פיון שאכלו מצה,
 שהיא רפואה לעלות ולדעת
 בסוד האמונה, אמר הקדוש ברוך
 הוא: מפאן והלאה ראוי להם
 חמץ ויאכלו אותו, שהרי אינו
 יכול להזיק להם. וכל שפן שביום
 השבועות שנמצא לחם עליון,
 שהוא רפואה לכל.

ועל דא מקרבין חמץ, לאתוקדא על מדבחא.
 ומקרבין תרין נהמין אחרנין פחדא.
 וחמץ אתוקדא בנורא דמדבחא ולא יכיל
 לשלטאה, ולנזקא לון לישראל. ובגיני כה,
 ישראל קדישין אתדבקו ביה בקודשא בריך
 הוא, באסוותא דאורייתא ביומא דא. ואלמלי
 הוו נטרי ישראל תרין סטרין דנהמי אליון, לא
 הוו עיילין בדינא לעלמין.

ועל זה מקריבים חמץ להשרף
 על המזבח. ומקריבים שתי לחם
 אחרים כאחד. וחמץ נשרף באש
 המזבח, ולא יכול לשלט ולהזיק
 להם לישראל. ומשום זה ישראל
 קדושים נדבקים בו בהקדוש
 ברוך הוא, ברפואה של התורה
 ביום זה. ואם היו שומרים ישראל
 שני צדדים של לחם אלו, לא היו
 עולים בדין לעולם.

ביומא דראש השנה, דאיהו יומא דדינא, (בבב)

ביום של ראש השנה, שהוא יום
 הדין, (בבב יום) שאין הוא, אלא
 לאלו שלא לקחו מאכל של

ביומא דראש השנה, דאיהו יומא דדינא, (בבב) דלאו איהו, אלא לאינון דלא נטלו

מיכלא דאסוותא, ושבו